

Stockholms universitet
Institutionen för litteraturvetenskap och idéhistoria
Fördjupningskurs i litteraturvetenskap
Valfri kurs (5 poäng)

Finlandssvensk modernism

Avsikten med kursen är att belysa modernismens framväxt i den finlandssvenska lyriken från Edith Södergrans debut 1916 fram till slutet av 20-talet. Kursen är koncentrerad till de stora lyrikernas produktion under den aktuella perioden; därutöver läses också något ur deras senare författarskap samt vissa texter av författare i modernismens utkant.

I. Bakgrund

Ett 20-tal dikter sammanlagt av Arvid Mörne (ur hans första fyra samlingar), Bertel Gripenberg, Hjalmar Procopé och Jarl Hemmer

Wrede, J: Den traditionella poesin (i *Finlands svenska litteraturhistoria* 2. Hfors 2000, s. 68-79)

Warburton, Th: *Åttio år finlandssvensk litteratur*. Hfors & Sthlm 1984, s. 30-44, 53-71, 156-168 (avsnittet om Hemmer som lyriker)

II. Modernismen

1. Allmänt

Holmqvist, B: *Modern finlandssvensk litteratur*. Sthlm 1951, s 9-26

Olsson, H: *Ny generation*. Hfors 1925, s 7-16, 30-38

Enckell, R: Inledning (i *Modärn finlandssvensk lyrik*, Hfors 1934)

Enckell, R: *Relation i det personliga*. Sthlm 1950, uppsatserna Artisteri i vår litteratur, Gammalt nytt och verkligt nytt i poesi samt Om den rena poesin

Zilliacus, C: Den modernistiska dikten (i *Finlands svenska litteraturhistoria* 2. Hfors 2000, s. 80-86)

Lillqvist, H: Modernisternas tiotal och tjugotal (i *Finlands svenska litteraturhistoria* 2. Hfors 2000, s. 87-99)

Lillqvist, H: Södergranreceptionen (i *Finlands svenska litteraturhistoria* 2. Hfors 2000, s. 100-101)

Waltå, G O:son: Modernisten som reaktionär (i *Finlands svenska litteraturhistoria* 2. Hfors 2000, s. 102)

Zilliacus, C: Poesi i sak (i *Finlands svenska litteraturhistoria* 2. Hfors 2000, s. 103)

Ekman, M: Modernisterna i kritik och debatt (i *Finlands svenska litteraturhistoria* 2. Hfors 2000, s. 115-122)

2. Edith Södergran

- Södergran, E: *Septemberlyran* (1918), *Landet som icke är* (1925), c:a 10 dikter vardera ur *Dikter* (1916) och *Rosenaltaret* (1918) samt c:a 20 dikter ur *Framtidens skugga* (1920)
- Holmqvist, B: *Modern finlandssvensk litteratur*, s 27–59
- Tideström, G: *Edith Södergran*. Sthlm 1949 el sen, fr o m Den första diktsamlingens stilkaraktär och litterära bakgrund
- Espmark, K: *Själen i bild*. Sthlm 1977, s 71–85
- Brunner, E: *Till fots genom solsystemen*. Sthlm 1985, s 144–250 eller
- Witt-Brattström, E: *Ediths jag*. Sthlm 1997, s. 168-204, 312-336
- Hackman, B: *Jag kan sjunga hur jag vill*. Hfors 2000, s. 35-118, 278-283

3. Ultra och Quosego

- Holmqvist, B: *Modern finlandssvensk litteratur*, s 60–77
- Wrede, J: Tidskriften *Ultra* (i: *Festskrift till Olof Enckell*, Hfors 1970)
- Enckell, O: Inledning (i *Quosego*, Faksimiltryck 1971)

4. Elmer Diktonius

- Diktonius, E: *Hårda sånger* (1922), *Stenkol* (1927), ett urval aforismer ur *Min dikt* (1921) samt ett 50-tal dikter ur Diktonius' övriga produktion
- Holmqvist, B: *Modern finlandssvensk litteratur*, s 86–106
- Enckell, O: *Den unge Diktonius*. Sthlm 1946, s 70–194
- Henrikson, Th: *Romantik och Marxism*. Hfors 1971, s 169–190, 241–252
- Romefors, B: *Expressionisten Elmer Diktonius*. Sthlm 1978, s 48–120
- Espmark, K: *Själen i bild*, s 86–101

5. Gunnar Björling

- Björling, G: c:a 10 dikter vardera ur *Vilande dag* (1922), *Korset och löftet* (1925) och *Kiri-ra!* (1930) samt c:a 30 dikter ur Björlings senare produktion, med tonvikt på *Solgrönt* (1933)
- Holmqvist, B: *Modern finlandssvensk litteratur*, s 107–125
- Carpelan, B: *Studier i Gunnar Björlings diktning 1922–1933*. Hfors & Khvn 1960, urval i samråd med kursledaren.
- Olsson, A: *Att skriva dagen. Gunnar Björlings poetiska värld*. Sthlm 1995, s. 14-54,77-104, 115-129, 155-168, 213-237, 294-329

6. Rabbe Enckell

- Enckell, R: c:a 10 dikter vardera ur *Dikter* (1923) och *Flöjtblåsarlycka* (1925), c:a 20 dikter ur *Vårens cistern* (1931) samt c:a 20 dikter ur Enckells övriga produktion, med tonvikt på *Andedräkt av koppar* (1946)
- Holmqvist, B: *Modern finlandssvensk litteratur*, s 126–148

Ekelund, L: *Rabbe Enckell*. Sthlm & Hfors 1974, s 23–62, 145–157, 173–190, 253–274, 283–310

Ekelund, L: *Rabbe Enckell, lyriker av den svåra skolan*. Hfors 1982, s 19–42

Enckell, M: *Under beständighetens stjärna*. Hfors & Sthlm 1986, s 41–51, 121–150

7. Modernismens sidogestalter. Åke Erikson. Henry Parland

Söderholm, K: c:a 20 dikter

Eklund, R R: ca 10 dikter

C:a 15 dikter sammanlagt av Nicken Malmström, L A Salava, Erik Therman och Örnulf Tigerstedt

Mörne, A: c:a 5 dikter vardera ur *Vandringen och vägen* (1924), *Mörkret och lågan* (1926) och *Morgonstjärnan* (1928); urval i samråd med kursledaren

Erikson, Å: (pseud för Bertel Gripenberg), c:a 5 dikter ur *Den hemliga glöden* (1925); urval i samråd med kursledaren

Parland, H: *Idealrealisation* (1929) samt c:a 15 dikter ur hans efterlämnade produktion (Samlade dikter i Hamlet sade det vackrare, red O Parland, Hfors 1964)

Holmqvist, B: *Modern finlandssvensk litteratur*, s 149–170

Söderholm, K: *Endast med mig själv* (1947–48), urval i samråd med kursledaren (urvalsvolymen *Dikter och prosa*, Sthlm 1974, kan användas)

Allardt Ekelund, K: Inledning (i Söderholm, K: *Endast med mig själv*, Hfors 1947–48; den förkortade versionen i *Dikter och prosa* kan användas)

Hedlund, T: *Poeten Arvid Mörne*, Hfors 1974, s 139–176 (s 139–158 kursivt)

Parland, H: *Sakernas uppror* (i *Quosego*, faksimiltryck 1971)

III. Modernismens arvtagare

C:a 10 dikter av Ralf Parland, c:a 20 dikter vardera av Solveig von Schoultz och Bo Carpelan

Warburton, Th: *Åttio år finlandssvensk litteratur*. Hfors & Sthlm 1984, s 273–276, 318–329, 336–340, 365–383, 388–391

020608/TH